

STORTINGET

Innst. 309 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:62 S (2020–2021)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Böhler, Marit Knutsdatter Strand, Åslaug Sem-Jacobsen, Trygve Slagsvold Vedum, Kjersti Toppe og Willfred Nordlund om nye områdesatsinger mot utenforskap blant barn og unge

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en målretting av områdesatsingene mot utenforskap blant barn og unge ved å skaffe praktiske arbeidsoppgaver fra første dag, eller så snart som mulig, for elevene som dropper ut av skolen.
2. Stortinget ber regjeringen utvide områdesatsingene til å gjelde flere områder i landet hvor det er behov for innsats mot utenforskap blant unge.
3. Stortinget ber regjeringen innrette områdesatsingene mot utenforskap blant barn og unge slik at de også kan brukes til å styrke oppsøkende tjenester og forebyggende politi som jobber tett på de stedene som inngår i områdesatsingene.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at de praktiske jobbene som skaffes til unge, er fleksible og varierte innen flere sektorer og legges opp slik at unge som får økt motivasjon, raskt kan komme tilbake til skolen.
5. Stortinget ber regjeringen senke aldersgrensa for ordningen med tiltakspenger og muligheter for å få

plass på tiltak, til 16 år, slik aldersgrensa var inntil januar 2016.

6. Stortinget ber regjeringen utarbeide en ordning som sikrer at elever som faller ut av skolen, men kommer seg inn i praktiske jobber og stabile arbeidsforhold, kan få praksisbrev etter tre år.
7. Stortinget ber regjeringen sørge for at lovvedtaket fra juni 2016 om at alle fylker skulle opprette ordningen med praksisbrev og bygge opp et reelt tilbud (jf. Prop. 72 L (2015–2016), Innst. 336 L (2015–2016)), blir gjennomført.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 27. november 2020 til Kommunal- og moderniseringsdepartementet v/ statsråd Nikolai Astrup bedt om en vurdering av forslagene. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 19. januar 2021. Komiteen har imøtesett og mottatt skriftlige innspill i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Torill Eidsheim, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra

Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, viser til representantforslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at det er kommunene som har ansvaret for å gjennomføre tiltak som å skaffe praktiske arbeidsoppgaver for elevene som dropper ut av skolen, styrke de oppsøkende tjenester og vurdere nivået på egne tjenester ut fra egne prioriteringer og lokale behov.

Områdesatsingene er i dag et virkemiddel som skal supplere ordinær tjenesteproduksjon i en tidsavgrenset periode. Områdesatsingene er arenaer der stat og kommune kan utvikle og prøve tiltak og prosjekter. Erfaringene brukes til å forbedre praksis, og til å gi et bedre tilpasset tjenestetilbud.

Levekårsutsatte områder preges av dårlige bomiljø, trangboddhet, høy arbeidsledighet, barnefattigdom, stor innvandrerbefolkning, høy kriminalitet og andre utfordringer.

Flertallet viser til at levekårsutfordringene er sammensatte og komplekse og krever samordnet innsats fra mange instanser samtidig i et område for å få gode resultater. I de statlige områdesatsingene inngås en langsiktig intensjonsavtale mellom stat og kommune. Her redegjøres det for hvilke utfordringer området har, og hvordan stat og kommune skal bidra i et samarbeid.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at områdesatsingene er et virkemiddel for å bedre miljø og boforhold i et avgrenset geografisk byområde med store levekårsutfordringer. Siden 2014 har regjeringen inngått nye avtaler med flere kommuner om områdesatsinger i områder med store levekårsutfordringer.

Disse medlemmer viser videre til at Meld. St. 18 (2016–2017) Berekraftige byar og sterke distrikt, la vekt på at områdesatsingene er viktige for å bidra til inkludering og likeverdige levekår i utsatte byområder. Disse medlemmer vil peke på at områdesatsingene innebærer at relevante statlige tilskuddsordninger øremerkes, og at tilskuddene og andre virkemidler koordineres og sees i sammenheng med kommunal innsats, men kommer ikke som en erstatning for denne ordningen. Disse medlemmer vil understreke at ordningene er et virkemiddel som skal supplere ordinær tjenesteproduksjon i en avgrenset tidsperiode. Felles for satsingene er at de skal bidra til en varig forbedring av tjenester og nærmiljøkvaliteter der behovene er størst.

Disse medlemmer viser til at ordningen er et spleiselag mellom opptil sju ulike departementer og

kommuner. Gjennom ordningene arbeides det med et bredt spekter av tema:

- Opprustning av bo- og nærmiljø, møteplasser og kulturaktiviteter
- Bedre integrering av innvandrere
- Bedre resultater i grunnskolen
- Å redusere frafallet i videregående skole
- Å få flere i arbeid
- Å minske kriminaliteten
- Å styrke folkehelsen

Disse medlemmer vil peke på at levekårsutsatte områder preges av dårlig bomiljø, trangboddhet, høy arbeidsledighet, barnefattigdom, stor innvandrerbefolkning, høy kriminalitet og andre utfordringer. Levekårsutfordringene er konsentrert, sammensatte og komplekse, og krever samordnet innsats fra mange instanser samtidig i et område for å oppnå gode resultater.

Disse medlemmer er glade for at regjeringen i budsjettet for 2021 foreslo å bevilge 207,9 mill. kroner til arbeidet med å bedre levekår gjennom områdesatsingene. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen vil se på om innsatsen kan spisses ytterligere når By- og levekårsutvalgets NOU 2020: 16, som ble levert 16. desember 2020, er bearbeidet, og de forslag til endringer, virkemidler og tiltak som der foreslås, er vurdert.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet kan ikke se at områdesatsing har hatt merkbar effekt på oppvekstvilkår, utenforskap eller frafall fra videregående opplæring. Disse medlemmer mener det er grunn til å stille spørsmål om hvorvidt områdesatsing er riktig virkemiddel da det i liten grad kan vises til positive resultater.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av måloppnåelsen for midlene som brukes til områdesatsing, samt undersøke om midlene benyttes til ønskede formål.»

Disse medlemmer mener at bakgrunnen for de økende problemene i flere byer skyldes en ukontrollert og høy innvandring og dårlig integrering. Den største drivfaktoren for dårlig integrering er høy innvandring. Disse medlemmer mener de øvrige politiske partiene er unnvikende når det gjelder hva som er årsaken til problemene, og at det er en manglende vilje til å ta tak i de bakenforliggende årsakene. For å stoppe den negative utviklingen er det helt avgjørende å først redusere innvandringstakten betraktelig.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at

det er et nasjonalt ansvar å sikre gode levekår i storbyene og redusere forskjellene. De siste årene har regjeringen gjort en rekke kutt og endringer som rammer innbyggerne, som hindrer at folk kommer seg ut av fattigdom, og som ikke bidrar til integrering og vellykkede lokalsamfunn. Det er behov for mer omfordelende skatter, et krafttak mot fattigdom i barnefamilier, en mer rettferdig boligpolitikk, en bedre integreringspolitikk og en skolepolitikk som utjevner forskjeller i stedet for å forsterke dem. Staten må stille opp for områder med levekårsutfordringer. Groruddalssatsingen og andre områdeløft har gitt gode bidrag og må videreføres. Det tar tiår å bygge ned strukturene som forsterker fattigdom og vanskelige levekår. Kommunene trenger staten som langsiktig partner med i lokalsamfunnene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil fremheve at Arbeiderpartiet siden 2005 har vært en pådriver og politikktutvikler for områdesatsinger som metode for å skape gode bomiljø og trygge nabolag i områder med levekårsutfordringer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at ekstra innsats fra stat og kommune i utvalgte nabolag i Oslo har hatt som mål å bidra til nærmiljøer der folk skal trives bedre. Lokale møteplasser er med på å skape trivsel og samhold i et nabolag. Disse medlemmer mener regjeringens partiene har vært en bremsekloss i satsingen i Groruddalen. Tallenes tale er enkel: Den rød-grønne regjeringen tok initiativ overfor Oslo kommune om et felles løft for Groruddalen – og i 2007 kom avtalen i gang. Frem til 2014 hadde den rød-grønne regjeringen foreslått og Stortinget vedtatt en bevilgning på nesten 1 mrd. kroner til Groruddalen. Høyre i byrådet i Oslo foreslo og bystyret vedtok i samme periode 370 mill. kroner. Oslo fikk nytt byråd i 2015 – da ble brøken snudd på hodet. De siste årene av Groruddalssatsingen 2007–2016 foreslo respektive partier i byrådet å bevilge og bystyret vedtok mer enn Høyre i regjeringen foreslo å bevilge og Stortinget vedtok. Denne trenden fortsetter inn i den nye Groruddalssatsingen 2017–2026. Byrådet har foreslått og fått vedtatt i bystyret mer enn det regjeringen har foreslått og Stortinget har vedtatt. I perioden 2007–2016 ble det gjennomført ca. 400 små og store prosjekter i Groruddalssatsingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser for øvrig til Arbeiderpartiets merknader i Innst. 244 S (2018–2019) og en interpellasjon om temaet høsten 2020.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, understreker at områdesatsinger er et viktig verktøy i arbeidet for et

Norge med mindre forskjeller mellom folk. Det handler om å sette inn ekstra ressurser og innsats på steder der mange unge havner utenfor fellesskapet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at den rød-grønne regjeringen i 2006, med kommunal- og regionalminister Åslaug Haga i spissen, startet opp de første områdesatsingene i Groruddalen, Drammen, Bergen, Trondheim og Oslo sør. Senere har Stavanger og Oslo indre øst også kommet til. Satsingene gikk først fram til 2016, men ble deretter forlenget i ti år til 2026. Årsaken til forlengelsen var at man langt ifra var i mål med å løse problemene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at noen steder, som i Oslo sør og nord i Groruddalen, har rekrutteringen av unge til kriminelle gjenger tiltatt i de senere årene. Disse medlemmer understreker at det ikke betyr at områdesatsingene har virket mot sin hensikt, men de kunne vært mer treffsikre.

Disse medlemmer viser til at formålet med områdesatsingene var forebygging, særlig blant barn og unge, og her er utfordringene fortsatt store i noen av områdene. En grunn til at man ikke er kommet langt nok, er at satsingene er svekket siden regjeringsskiftet i 2013. Disse medlemmer viser til at bare når det gjelder Groruddalen, er den statlige bevilgningen redusert fra 105–140 mill. kroner per år i perioden 2006–2013 til 38 mill. kroner i regjeringens budsjettforslag for 2021. En annen grunn er at satsingene antakelig har vært for lite målrettet.

Disse medlemmer viser til at midlene til områdesatsing har vært fordelt over åtte departementer, som igjen har blitt fordelt til en rekke ulike formål. Det er imidlertid vanskelig å se at alle disse tiltakene bidrar direkte til den ønskede måloppnåelsen. Ressursene må rettes inn mot de viktigste tiltakene, og ikke brukes på ytre pynt som politikere syns det er stas å vise fram, enten det er masse farget belysning, utkikkstårn eller annet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, understreker at situasjonen i dag er vanskeligere enn noensinne for de unge som ikke greier å fullføre utdanning og som har behov for en praktisk jobb. Det finnes stadig færre jobber tilgjengelig for dem, og arbeidsinnvandring gjennom EØS sitt arbeidsmarked har gjort det enda vanskeligere. Koronapandemien har forverret situasjonen ytterligere.

Flertallet viser videre til at regjeringen fra januar 2016 avskaffet muligheten for å få tiltaksplass med tiltakspenger for unge mellom 16 og 18 år. Begrunnelsen

var regjeringens absolutte holdning til at alle skal fullføre videregående og få studiekvalifisering. Men, for de 47 pst. som i enkelte delbydeler ennå ikke har fullført skolen når de har brukt opp ungdomsretten og nærmer seg 30-åra, er dette dessverre helt urealistisk.

Flertallet mener et annet tiltak som kan hjelpe disse unge, er ordningen med praksisbrev. Denne ordningen går ut på at skoletrøtte og praktisk orienterte elever kan være tre år på en arbeidsplass og slippe å sitte på skolebenken. I juni 2016 ble det lovfestet at alle fylker skulle opprette et slikt tilbud, jf. Prop. 72 L (2015–2016), Innst. 336 L (2015–2016).

Flertallet viser til Stortingets utredningsseksjon, som i september 2020 konkluderte med at det kun er opprettet 45 plasser i fire fylker. Det er f.eks. bare et fåtall i Oslo, hvor det kunne trenge flere hundre bare i Groruddalen. Regjeringen har ikke fulgt opp Stortingets vedtak, og vurderer nå etter flertallets kjennskap forslag om å fjerne hele praksisbrevordningen.

Flertallet mener bedre økonomi hos fylkeskommunene ville gjort mulighetene for å følge opp disse ungdommene, med blant annet praksisbrev, bedre.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2021, jf. Innst 16 S (2020–2021), der Senterpartiet foreslo å bevilge 1,6 mrd. kroner mer til fylkene og 3 mrd. kroner mer til kommunene eksklusive aktivitetsfremmende tiltak ut over regjeringens budsjettforslag. Resultatet av regjeringens manglende oppfølging og målretting er at den største utfordringen vi har i de utsatte områdene, er unge som faller utenfor. I dag kan de gå i månedsvis uten å høre noe fra oppsøkende tjenester, om det er i regi av bydel, kommune eller fylkeskommune, og disse har heller ikke noe å tilby. Ungdommene trenger noe å gjøre hele året.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i regjeringens forslag til områdesatsinger i 2021 kun er satt av totalt 13 mill. kroner til sosiale tjenester, kvalifisering til arbeid og entreprenørskap. Det finnes ingen tiltak som monner i forhold til utfordringen. Flertallet understreker på denne bakgrunn at det er behov for forlengede og forsterkede områdesatsinger som er mer presise, og hvor det er lettere å nå målene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at det er kommunen og fylkeskommunen som har hovedansvaret for å hindre frafall i skolen. Disse medlemmer viser til at samtlige fylker har økt andelen elever som fullfører og består, og den positive utviklingen gjelder både studieforberedende og yrkesfag. Flest elever fullfører og består i Sogn og Fjordane. Disse medlemmer mener like-

vel at det er en vei å gå før regjeringens mål om at ni av ti fullfører, er oppnådd, og støtter regjeringens arbeid innenfor dette området.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener områdesatsingene er viktige og bør videreføres, men de kan ikke avbøte det store behovet det er i dag for å minske de økonomiske forskjellene mellom folk og områder. Koronakrisen har forsterket de skadelige forskjellene, og det er derfor enda større behov enn før for å ha innsats på mange områder for å motvirke disse vonde ulikhetene.

Disse medlemmer viser til at oppgraderinger av uteområder på Tøyen med lekeområder og veggma-lerier har gjort mange nye plasser til et område som aktivt blir tatt i bruk av lokalsamfunnet. Aktivitetshuset K1 på Tøyen har ført til en oppblomstring av aktiviteter og organisasjoner på Tøyen. Disse medlemmer viser til at dette er etter erfaring fra Groruddalssatsingen, der en opplevde at oppgradering av områder og møteplasser fører til stolthet, men også bruk av området og trygghet i området.

Disse medlemmer viser til at det er svært gode resultater av områdesatsingene, og at slike oppgraderinger bare har positive ringvirkninger. Disse medlemmer viser til evaluering av satsingen i Groruddalen, som ikke bare viser store fysiske og visuelle forbedringer, men også viser at tiltakene har skapt entusiasme og fått fram lokale ledere. Dette er svært viktig for å drive fram god utvikling og sosialt samhold i bydelene.

Områdesatsingene innebærer omfattende innsats med viktig samarbeid mellom ulike sektorer. De skal løfte områder med særlige levekårsutfordringer fysisk og sosialt. Bymiljøsatsinger gjennom belønningsordninger for kollektivtrafikk og byvekstavtaler er øg viktige deler av dette.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det i tillegg trengs en sterk sosial boligpolitikk og styrking av ytelsene til de som av helsemessige og sosiale grunner står uten arbeid. Det er behov for å satse langt sterkere på å gi flere rettigheter til gode kvalifiseringsopplegg gjennom Nav slik at det blir mulig å få jobb. I tillegg er det sterkt behov for å styrke kommuneøkonomien kraftig, slik Sosialistisk Venstreparti foreslo blant annet i alternativt statsbudsjett for 2021, med over 7 mrd. og krisepakker til kommunene ut over det regjeringen og Fremskrittspartiet inngikk forlik om.

Dette medlem viser til Representantforslag 240 S (2017–2018) fra representanter fra Sosialistisk Venstreparti og Innst. 244 S (2018–2019) med en rekke forslag om styrket områdesatsing med blant annet:

- utvidelse av områdene som skal innbefattes, og inngå langsiktig finansieringsavtale for områdesatsingen på minst 10 år som gjensidig forplikter kommune og stat.
- en langsiktig finansieringsavtale som styrker idrettsanlegg, infrastruktur for fritidsaktiviteter og langsiktige driftstilskudd til idrettslag, til å redusere prisene og øke tilbudet ved kulturskolen og lokal frivillighet i områder hvor fattigdommen blant barnefamilier og ungdomsledigheten er stor.
- gjeninnføre ordningen med universell gratis halvdagsplass, egne tilskudd til ekstra barnehagelærere og gi mulighet til å avskaffe kontantstøtte lokalt, og bruke pengene til å få folk i arbeid, utdanning eller kvalifisering, i utsatte områder i Oslo.
- en språkmilliard for bedre norskopplæring til dem som trenger det, slik at flere får mulighet til å lykkes i norsk samfunns- og arbeidsliv.
- et særskilt statlig lærerløft og miljøarbeidere i skolen i områder med stor fattigdom.
- opprettelse av et program for opprustning av bomiljøer og endre Husbanken slik at de kan gi unge og lavtlønte muligheten til å komme seg lettere inn på boligmarkedet gjennom å etablere flere leie-til-eie-modeller, åpne for å gi startlån til flere og delt eierskap, hvor unge og lavtlønte får egenkapital til å kjøpe bolig mot at Husbanken får sin andel tilbake ved salg.
- innføre en ungdomsgaranti som sikrer alle unge under 25 år rett til jobb, utdanning eller kvalifiseringstiltak i løpet av tre måneder.
- gjennomgå finansieringen av andrelinjebarnevernet i Oslo kommune og sørge for at dette ikke underfinansieres.
- øremerke midler til styrking av helsestasjoner i Groruddalen og Oslo Sør med god dekning av jordmødre.
- snarest sikre permanent tilstedeværelse av politiet og tilstrekkelige politiressurser i de områder av Oslo hvor ungdomskriminaliteten er økende, og sørge for at de store byene i Norge har tilstrekkelige politiressurser, slik at politidistriktene kan ha varige og faste fagmiljøer med lokalkunnskap i utsatte områder for å drive forebygging av organisert kriminalitet, gjengproblematikk og familievold.
- intensivere identifiseringen av pengestrømmene de kriminelle gjengene og lederne benytter, samt vurdere sterkere bruk av lovhjemler til å gjøre beslag i store verdier og dyre gjenstander de kriminelle grupperingene besitter, og som de ikke kan godtgjøre at de har skaffet seg på lovlig vis.
- sikre at politiet i større grad følger opp saker om trusler og forsøk på utpressing som de kriminelle miljøene er involvert i. Politiet bør i større grad benytte offentlig påtale i slike saker.

Representantforslagets pkt. 1

Komiteen viser til at det er fylkeskommunen som har ansvaret for videregående opplæring og oppfølgingstjenesten. Målgruppen til oppfølgingstjenesten er ungdom under 21 år som har rett til videregående opplæring, men som ikke er i arbeid eller opplæring. Målet med oppfølgingstjenesten er å hjelpe ungdom med å fullføre videregående opplæring. Oppfølgingstjenestens oppgave er å formidle tilbud til opplæring, arbeid eller andre kompetansefremmende tiltak, eventuelt en kombinasjon av disse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener den viktigste årsaken til frafall er at mange elever helt fra tidlig alder ikke finner seg til rette i skolen og hadde hatt behov for mer tilpasset opplæring.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti er opptatt av at alle skal ha mulighet til å fullføre sin skolegang. Disse medlemmer viser til at det gjennom områdesatsingene i Oslo er utviklet en ny modell for tverrsektorielt samarbeid med skreddersydd opplæring og bydelskoordinator som døråpner til tjenesteapparatet. Det har resultert i et nytt 11. skoleår. Gjennom dette tiltaket er skolefraværet redusert gjennom tett oppfølging av elevene utenfor skolene. Disse medlemmer er glade for å se at elevene gjennom ordningen forbedret grunnskolekarakterene sine og er bedre forberedt til videregående utdanning. Ungdommene får følgende:

- Mulighet til å forbedre vitnemålet, individuelt tilpassede fagpakker
- Mulighet til å kombinere undervisningsfagene med fag fra Vg1 YF
- Mulighet til å hospitere i undervisning på andre skoler
- Felles turer og aktiviteter
- Støtte til å finne deltidsjobb med mulighet for å tjene penger
- Hjelp til å finne fritidstilbud
- Støtte fra Lånekassen

Disse medlemmer vil fremheve det som særlig positivt at dette som var en prøveordning i områdesatsingen, ble vurdert som så positivt at det siden er innført som et tilbud i Oslo-skolen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at det i noen områder i Oslo er i gjennomsnitt 47 pst. av elevene som har droppet ut av skolen for godt, og går uten noe å gjøre (jf. Statistikkbanken i Oslo kommune). Flere jenter fullfører, og frafallet blant gutter er på 50–60 pst. Disse medlemmer viser til at de unge selv etterspør noe å gjøre, og ungdomsarbeidere som

jobber oppsøkende med ungdommene, sier det samme. De trenger praktiske jobber å gå inn i fra den dagen de dropper ut av skolen. Rundt hjørnet venter gjengene, som frister med store penger fra narkotika og annen kriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at oppfølgings-tjenesten (OT) i fylkeskommunal regi er en viktig ressurs, men ikke alltid når frem. Disse medlemmer understreker at en slik målretting må rettes mot de ungdommene som ikke fanges opp av oppfølgingstjenesten etter frafall.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det også må gis mulighet til andre aktiviteter enn arbeidspraksis. Det kan være oppgaver innen kultur, friluftsliv, idrett ol. som kan være det som gjør at ungdommen finner fotfeste og framtidstro.

Disse medlemmer viser til at sommeren 2020 hadde byrådet i Oslo en ekstraordinær satsing i samarbeid med bydelene både på aktiviteter og sommerjobber. Oslo kommune bevilget 23 mill. kroner, og aktiverte 23 748 barn og 1 370 ungdom. Det ble skapt 1 381 sommerjobber. Disse medlemmer viser til at dette har gitt gode resultater i Oslo.

På denne bakgrunn fremmer komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en målretting av områdesatsingene mot utenforskap blant barn og unge ved å skaffe praktiske arbeidsoppgaver fra første dag, eller så snart som mulig, for elevene som dropper ut av skolen.»

Representantforslagets pkt. 2

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at kommunene har hovedansvaret for å bidra til at alle innbyggerne har gode levekår i alle deler av kommunen, og utvikle bærekraftige lokalsamfunn. I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging fremhever regjeringen at kommunene i sin planlegging skal motvirke og forebygge opphopning av levekårsutfordringer. Statens ansvar er først og fremst å sikre at kommunene har de rammebetingelsene og verktøyene de trenger for å løse sine oppgaver på en god måte.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at områdesatsingene er knyttet til noen områder i våre største byer som har

store sammensatte utfordringer og der kommunene trenger et tett samarbeid med staten for å finne gode løsninger. Disse medlemmer viser til at kommuner som ønsker et statlig samarbeid om områdesatsinger, selv må henvende seg til departementet for avklaring på om det er behov for ekstraordinær statlig innsats ut over det kommunen kan ivareta. En eventuell utvidelse av områdesatsingene må komme gjennom initiativ fra kommunene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at områdesatsing ikke har gitt ønsket effekt, og at slike prosjekter trolig ikke er rett virkemiddel for å motvirke utenforskap, frafall fra videregående opplæring og dårlig integrering.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at den rød-grønne regjeringen i 2006, med kommunal- og regionalminister Åslaug Haga i spissen, startet opp de første områdesatsingene i Groruddalen, Drammen, Bergen, Trondheim og Oslo sør. Senere har Stavanger og Oslo indre øst også kommet til. Flertallet understreker at denne konsentrerte satsingen må videreføres for å redusere utenforskap i de områdene som har blitt definert som særlig utsatte, men at denne satsingen også bør utvides. Der det er mennesker, er det også utenforskap. Dersom man ikke setter inn målrettede tiltak mot å redusere dette, vil problemene hope seg opp, noe som kan gi en selvforsterkende effekt. Derfor mener flertallet at det må sees på en utvidelse av ordningen som treffer andre områder hvor det er særlig stort behov for innsats mot utenforskap blant unge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at områdesatsingene skal utvikles videre, og at staten må ta sin del av ansvaret og styrke satsingen på områdeløftene. Disse medlemmer vet at denne metodikken virker, og det er behov for økte bevilgninger.

Disse medlemmer viser til at det er flere områder med levekårsutfordringer som ikke er dekket av den nasjonale satsingen. For eksempel Mortensrud-området i Oslo, hvor byrådet i Oslo har satt av 5 mill. kroner i budsjettet fra 2021 og resten av planperioden til situasjonsbestemte satsinger. Slike satsinger bør regjeringen følge opp.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utvide områdesatsingene til å gjelde flere områder i landet hvor det er behov for innsats mot utenforskap blant unge.»

Representantforslagets pkt. 3

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det gjøres en betydelig oppsøkende og forebyggende innsats i utsatte områder. Helsedirektoratet er i gang med å pilotere oppsøkende og tverrfaglige FACT-ung-team for barn og unge med psykisk helse- og rusproblemer. Målet er å gi mer helhetlige, samordnede og oppsøkende tjenester for barn og unge i et tett samarbeid mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten.

Disse medlemmer viser til at det foreløpig er etablert fire piloter og fire forprosjekter der kommunale tjenester samarbeider med spesialisthelsetjenesten om utredning, behandling og oppfølging. Det er i statsbudsjettet for 2021 bevilget 5 mill. kroner til etablering av flere FACT-ung-team.

Disse medlemmer viser til at Stortinget vedtok i behandlingen av Prop. 1 S (2019–2020), jf. Innst. 11 S (2019–2020), at 4 mill. kroner av tilskuddet til å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten ble omdisponert til eget tilskudd til helsefremmende og forebyggende tjenester i områdesatsinger utenfor Oslo. Det ble også vedtatt at 4,4 mill. kroner fra samme tilskuddsordning ble omdisponert til tilskudd til helsefremmende og forebyggende tjenester i områdesatsing i Oslo. I 2020 har tilskuddet til områdesatsinger utenfor Oslo i sin helhet vært øremerket Stavanger kommune, mens tilskuddet til områdesatsinger i Oslo har vært øremerket Oslo kommune. Bevilgningen videreføres i 2021.

Disse medlemmer viser videre til at politiets driftsbudsjett i 2021 er økt med 60 mill. kroner for å styrke politiets innsats i særlig utsatte områder, med vekt på forebygging av ungdomskriminalitet og rekruttering av unge til kriminelle gjengmiljøer, og intensivring av innsatsen mot kriminelle gjenger. I tillegg videreføres politiets bidrag i områdesatsingen i Oslo i 2021 med 37 mill. kroner. Målet er å bidra til å opprettholde den styrkede forebyggende innsatsen fra politiet, gjennom at politiet er sterkere til stede i utsatte områder, gjennom tettere oppfølging av unge i risikosonen, og et tettere samarbeid mellom politiet og de andre aktørene i det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Justis- og beredskapsdepartementets tildelingsbrev til Politidirektoratet, der de ovenfor nevnte 60 mill. kronene omtales på følgende måte:

«POD tildeles 60 mill. kroner til tiltak mot ungdoms- og gjengkriminalitet. Det skal legges vekt på forebygging av ungdomskriminalitet og rekruttering av unge til kriminelle gjengmiljøer, og den bekjempende innsatsen mot kriminelle gjenger skal intensiveres.»

Disse medlemmer mener derfor at det er upresist å hevde at disse pengene går til den generelle fore-

bygging i utsatte områder, når bestillingen tydelig er rettet mot ungdoms- og gjengkriminalitet. Samtidig er det viktig å understreke at dette er en nasjonal bevilgning. Hvis de 60 mill. kronene skal deles jevnt på politidistriktene, blir det 5 mill. kroner per distrikt, noe som tilsvarer omtrent fire politiårsverk per distrikt. Disse medlemmer viser til at poenget med forslaget nettopp er økt tilstedeværelse av politi i disse områdene, uten at det nødvendigvis fordrer at det er etablerte gjengmiljøer. Flere steder som inngår i områdeløft, har ikke etablerte gjenger, men det er behov for forebyggende politi og tilstedeværelse nettopp for å hindre slik utvikling.

Videre vises det til komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti sin omtale av satsingen i Oslo politidistrikt som videreføres i 2021. Isolert sett er dette bra, men samtidig ble det i november 2020 lagt frem en rapport (Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo – Rapport basert på data fra 2019 av Oslo kommune og Oslo politidistrikt) som viser at den registrerte kriminaliteten i aldersgruppen 10–17 år har hatt en tydelig stigende tendens siden 2015. I 2019 ble 1 517 personer i aldersgruppen 10–17 år registrert som mistenkte i 2 470 ulike anmeldelser. Dette var en økning fra 2018 da 1 334 personer i aldersgruppen 10–17 år var registrert som mistenkte i 2 293 ulike anmeldelser. Samlet sett kan dette tyde på at det både er behov for en større innsats mot gjengkriminelle og større satsing på forebyggende arbeid gjennom økt tilstedeværelse av politi.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at andre aktiviteter som oppgaver innen kultur, friluftsliv og idrett også skal omfattes av tilbudet.

Dette medlem er bekymret for at utsatte unge i områder med sammensatte levekårsutfordringer er særlig utsatt for å bli fanget opp av miljøer som vil være dårlige for dem.

Dette medlem understreker at det er viktig å satse på særskilte økte midler til skole, flere ansatte og gratis AKS og barnehage, samt satse på aktiviteter for barn og unge i områdesatsingene.

På denne bakgrunn fremmer komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innrette områdesatsingene mot utenforskap blant barn og unge slik at de også kan brukes til å styrke oppsøkende tjenester og forebyggende politiarbeid tett på de stedene som inngår i områdesatsingene.»

Representantforslagets pkt. 4

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at unge er en prioritert målgruppe både ved tildeling av arbeidsmarkedstiltak og gjennom forsterket oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Den forsterkede ungdomsinnsatsen som regjeringen iverksatte i regi av Arbeids- og velferdsetaten fra 2017, har vært et sentralt virkemiddel for å få flere unge i utdanning og arbeid. Den skal bidra til at unge under 30 år senest innen åtte uker tilbys en individuelt tilpasset arbeidsrettet oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Ungdomsinnsatsen videreføres og styrkes i 2021. Blant tiltakene er styrking av opplæringstiltak i Nav, og innføring av et nytt tilskudd til arbeidsgivere som tar inn unge arbeidssøkere på sommerjobb.

Flertallet viser videre til at nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge gir et ettårig tilskudd til tilbud om kultur- og fritidsaktiviteter, ferietilbud eller alternative mestringsarenaer. Tilskudd kan tildeles offentlige instanser, frivillige organisasjoner og private aktører. Målgruppen for ordningen er barn og unge i lavinntektsfamilier. I 2021 er det satt av om lag 360 mill. kroner til tilskuddsordningen. Den største andelen av det totale tilskuddet går til ferie- og fritidsaktiviteter. Under tiltakstypen «alternative mestringsarenaer» kan aktører bl.a. søke om tilskudd for å kunne tilby ungdom i lavinntektsfamilier sommerjobber eller deltidsjobber.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at antall unge uføre doblet seg i perioden 2013 til 2020. Dette understreker behovet for å ha en tett oppfølging av ungdommer som faller utenom skolen. For å kunne favne bredest mulig må disse ungdommene sikres et variert tilbud, der praktiske, fleksible og varierte jobber for mange kan være en god mulighet for å øke motivasjon og raskt komme tilbake i skolen. Dette flertallet viser til at den økte innsatsen i regi av Arbeids- og velferdsetaten fra 2017 er et godt eksempel på en slik oppfølging, men at behovet for slik oppfølging er større enn tilbudet som eksisterer. En god måte å skape en mer effektiv oppfølging på er å i større grad enn i dag tilby praktiske, fleksible og varierte jobber, med et klart mål om at ungdom som faller utenfor, skal komme seg raskt tilbake i skolegang. Dette bidrar til at unge i en vanskelig situasjon ikke faller mellom to stoler, men at de heller får en tett oppfølging i skolesystemet.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at de praktiske jobbene som tilbys ungdom som har falt ut av opplæringsløpet, er fleksible og varierte og er innen flere sektorer.

Ungdom som får tilbake motivasjon til videre skolegang, skal få muligheten til å komme raskt tilbake i skolen.»

Representantforslagets pkt. 5

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at nedre aldersgrense for å motta tiltakspenger ble hevet fra 16 til 18 år fra 1. januar 2016. Regelendringen ble gjort for å unngå at tiltak og tiltakspenger fra Arbeids- og velferdsetaten ble et insentiv til å avbryte ordinær videregående opplæring.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, påpeker at økningen i aldersgrensen for tiltakspenger og muligheter for å få plass på tiltak har bidratt til at en gruppe ungdommer i en svært sårbar livsfase har falt utenfor dette tilbudet. Aldersgrensen for når en ungdom kan motta dette, burde i størst mulig grad samsvare med alderen da de begynner på videregående skole, som normalt sett er rundt fylte 16 år. Flertallet viser videre til rapport 2015:3 fra Arbeidsforskningsinstituttet, som konkluderer med følgende:

«Resultatene fra effektanalysen viser at tiltakspengene ikke har noen åpenbar effekt på sannsynligheten for å fortsette på tiltak, motta sosialhjelp, ha drop-out fra videregående skole, delta i arbeidsmarkedet eller være inaktiv. Jevnt over er effektene små og/eller ikke signifikante. Disse funnene er med andre ord i tråd med hovedinntrykkene fra de kvalitative undersøkelsene vi har gjennomført.»

Flertallet mener regjeringens begrunnelse for økningen av aldersgrensen fra 16 til 18 år fra 1. januar 2016 ikke kan sannsynliggjøres.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen senke aldersgrensen for ordningen med tiltakspenger og muligheter for å få plass på tiltak til 16 år.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen har innført en forsterket ungdomsinnsats, som blant annet skal sikre unge tett oppfølging fra Nav. Nav-kontorene er styrket med kompetanse og ressurser til tverrfaglige ungdomsteam og ungdomskontakter. Dette har ført til forsterket prioritering av unge ved Nav-kontorene, og økt vekt på tidlig kartlegging av den enkeltes muligheter og utfordringer. Målet er å motivere unge til raskt å komme over i arbeid, utdanning eller annen hensiktsmessig aktivitet.

tet. Innsatsen er rettet mot unge under 30 år som etter åtte uker står utenfor skole og arbeidsliv.

Dette flertallet viser til at en evaluering som Fafo har gjennomført av implementeringen av den forsterkede ungdomsinnsatsen i Arbeids- og velferdsetaten, viser at unge prioriteres og gis rask oppfølging ved Nav-kontorene. Nesten alle (93 pst.) får et tilbud innen åtte uker. Ifølge rapporten har ungdomsinnsatsen hatt positiv effekt på sannsynligheten for at unge ledige går over i utdanningssystemet til formell utdanning. (Referanse: Fafo: (2020) «Tid for aktivering». Rapport 2020:19.)

Representantforslagets pkt. 6

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at praksisbrevet ligger på et nivå under fag- og svennebrevet. Ordningen er et toårig opplæringsløp på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene, der en stor del av opplæringen foregår i bedrift. Ordningen er særlig rettet mot dem som vil ha nytte av en mer praktisk og mindre skolebasert opplæring. Bedriften må være en godkjent lærebedrift innenfor et av de over 200 lærefagene. I tillegg til opplæringen i selve lærefaget må ungdommene også ha opplæring i norsk, matematikk og samfunnsfag. Etter avsluttet opplæring får kandidaten et praksisbrev. Det er derfor mulig, innenfor dagens ordning med praksisbrev, å tilby et praktisk opplæringsløp slik det etterspørres i forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er viktig å styrke jobbprogrammene i områdesatsingene. Disse medlemmer mener at staten må gå inn og styrke tiltak på praksisplasser, jobber for ungdom i sommerferien og skolens ferier samt bidra til at unge får tilbud om arbeid når de trenger det.

Disse medlemmer peker på at det spesielt nå er mange som møter utfordringer i pandemien, barn og unge er en spesielt sårbar og utsatt gruppe. Derfor er det viktig at staten inngår i et samarbeid med områdesatsingene og har en ekstraordinær satsing på arbeid.

Konsekvensene av pandemien med nedstengning av deler av næringslivet og kulturlivet er dramatisk for mange, og arbeidsledigheten i Oslo er blitt høy. Fremover må det jobbes for at arbeidsledigheten ikke forblir på et høyt nivå, spesielt i områder med store levekårsutfordringer og med mange barn og unge. Skulle vi ikke lykkes å skape arbeid til alle, vil det være alvorlig for målsettingene om å utjevne forskjellene mellom folk.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet er bekymret for at elever som har droppet ut av skolen, møter de største utfordringene på arbeidsmarkedet.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet over mange år har fremmet ulike initiativ i Stortinget for å gi ungdommer mulighet til alternative opplæringsløp i kombinasjon mellom skole og bedrift. Derfor var Senterpartiet glad for at Stortinget i 2016 vedtok å gjøre praksisbrev til en permanent ordning som fylkeskommunene er pålagt å tilby. Det er derfor spesielt viktig å gi ungdommer som enten står i fare for å droppe ut av skolen, eller allerede har droppet ut, muligheten til å få dokumentert sin kompetanse, selv om dette er på et lavere nivå enn fag- og svennebrev. Ordninger som praksisbrevkandidater, lærekandidater eller praksiskandidat kan gi ungdommer og unge voksne en mulighet til å få dokumentert sin kompetanse og på sikt å bygge på denne til fullt fag- eller svennebrev. På denne måten er opplæring i kombinasjon med jobb viktig for å gi ungdommer som ikke finner seg til rette i skolen, en mulighet til å kjenne på mestringfølelse og stolthet, og gjennom det vekke en ny interesse og motivasjon for videre opplæring. Slik kan en på sikt gi ungdommene mulighet til å kvalifisere seg fullt ut til arbeidslivets kompetansekrav.

Disse medlemmer viser til at de særskilte tilskuddene til lærlinger, praksisbrevkandidater og lærekandidater med særskilte behov ble avvirket i 2020 og innlemmet i rammetilskuddet til fylkeskommunene. I Prop. 1 S (2018–2019) slo regjeringen fast at ordningen skulle videreføres og var en viktig prioritering for regjeringen, men at den måtte gjøres mer treffsikker. Disse medlemmer vil påpeke at det ikke ble lagt fram informasjon som forklarer hvorfor regjeringen isteden valgte å avvike en tilskuddsordning den inntil nylig mente var svært viktig.

Disse medlemmer uttrykte i 2019 bekymring for at avviklingen av tilskuddsordningen ville bety større forskjeller, færre tilrettelagte læreplasser og dårligere tilrettelegging for en utsatt gruppe ungdommer, og viser til merknaden fra disse medlemmer i Innst. 405 S (2018–2019). Disse medlemmer mener tilskuddsordningen for lærlinger, praksiskandidater og lærekandidater med særskilte behov er viktig, og at ordningen burde styrkes fremfor å avvikles.

Disse medlemmer mener det fortsatt er et stort behov for ordninger som ivaretar disse ungdommene gjennom fleksible opplæringsløp i kombinasjon med jobb. Disse medlemmer er kjent med at fylkeskommunene tilbyr slike opplæringsløp i forsvinnende liten grad, til tross for at praksisbrev har vist seg å være effektivt mot frafall fra videregående skole. I svar til Senterpartiet i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2021 opplyser departementet at det i perioden 2016/17 til 2017/18 kun var 11 personer som oppnådde praksisbrev nasjonalt.

Disse medlemmer viser i den forbindelse til en kartlegging i regi av Fri Fagbevegelse fra høsten 2020, som viser at praksisbrev fortsatt er svært lite utbredt.

Bare fire av elleve fylkeskommuner; Rogaland, Oslo, Møre og Romsdal og Innlandet, har praksisbrevkandidater. Ytterligere tre fylkeskommuner; Nordland, Vestfold og Telemark og Trøndelag har tilbudet, men ingen kandidater. Det betyr at det årlig bare er rundt 50 praksisbrevkandidater i Norge, fordelt på vg1 og vg2.

Disse medlemmer mener erfaringene fra de fylkeskommunene som har innarbeidet ordningen, blant annet Oslo og Møre og Romsdal, viser behov for å gi flere ungdommer tilbud om praksisbrev. Disse medlemmer mener regjeringen på denne bakgrunn må sørge for at praksisbrevordningen utvides til å gjelde alle skoler med yrkesfaglige utdanningsprogram, og at praksisbrevkandidater gis mulighet til senere å bygge ut praksisbrevet til fullt fag- eller svennebrev.

Disse medlemmer viser til den varslede meldingen om videregående opplæring, og forventer at behovet for slike opplæringsløp blir et sentralt tema, og at regjeringen i meldingen ser på årsaken til at praksisbrevordningen er lite brukt, samt legger fram ulike modeller for å øke omfanget av praksisopplæring i bedrift.

På denne bakgrunn fremmer komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at elever som faller ut av skolen, men som kommer seg inn i stabile arbeidsforhold, kan få praksisbrev etter tre år.»

Representantforslagets pkt. 7

Komiteen viser til at fylkeskommunene fra 2016 fikk en lovpålagt plikt til å tilby praksisbrev. Plikten til å tilby praksisbrev er overordnet, og loven gir ikke nærmere føringer for innholdet i plikten. Det er den enkelte fylkeskommune som vurderer hvilke(t) utdanningsprogram og programområde(r) de skal tilby praksisbrev innenfor, og i hvilket omfang. Bedriftsdelen av praksisbrevopplæringen kan ikke gis i skole. Det fremkommer av forarbeidene, Prop. 72 L (2015–2016) og Innst. 336 L (2015–2016) at det heller ikke er en individuell rett til inntak til praksisbrevordningen. Det betyr at fylkeskommunen ikke kan starte opp tilbudet dersom de ikke kan skaffe til veie læreplass for praksisbrevkandidater.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at et tiltak som kunne hjelpe disse unge, er ordningen med praksisbrev. Denne ordningen går ut på at skoletrøtte elever kan være tre år på en arbeidsplass og slippe å sitte på skolebenken. I juni 2016 ble det lovfestet at alle fylker skulle opprette et slikt tilbud, jf. Prop. 72 L (2015–2016), Innst. 336 L (2015–2016). Ifølge et svar fra Stortingets utredningsseksjon i september 2020 er det kun opprettet 45 plasser i fire fyl-

ker. Det er f.eks. bare et fåtall i Oslo, hvor det kunne trenge flere hundre bare i Groruddalen. Regjeringen har ikke fulgt opp Stortingets lovvedtak og behandler nå et forslag om å fjerne hele praksisbrevordningen.

Flertallet har forståelse for at dette ikke kan være en individuell rettighet, og at det ikke kan tilbys ut over de plassene fylkeskommunene og næringslivet kan finne i fellesskap, men understreker at tilbudet må nå flere enn det gjør i dag. Regjeringen burde på eget initiativ undersøkt hvorfor det ikke er opprettet flere, og hvilke hindre som står i veien. Flertallet vil understreke at bedre økonomi hos fylkeskommunene ville gjort mulighetene for å følge opp disse ungdommene, med blant annet praksisbrev, bedre. Flertallet forutsetter at en opprettelse av ordningen med praksisbrev i alle fylkene følges opp med en helhetlig finansiering. Flertallet viser også til merknader til forslag nr. 6 i representantforslaget.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at lovvedtak nr. 93 fra juni 2016 om at alle fylker skal opprette ordningen med praksisbrev og bygge opp et reelt tilbud (jf. Prop. 72 L (2015–2016), Innst. 336 L (2015–2016)), blir gjennomført.»

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener at ordningen er viktig og burde være aktuell for flere fylker. En av årsakene til at praksisbrevet ikke blir brukt, kan være at det ikke er søkbart, og at elevene derfor ikke har kjennskap til ordningen. Det er fylkeskommunen som er ansvarlig for gjennomføringen av ordningen, og som må gjøre ordningen kjent for rådgiverne på de videregående skolene og for aktuelle kandidater til ordningen. Selv om det nå er fire år siden ordningen ble innført, vil det ofte ta tid før nye ordninger får satt seg. Flertallet mener det er viktig å løfte frem at fylkeskommunen har en viktig rolle å spille i informasjonsarbeidet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti viser til at arbeidsmarkedsbedrifter og VTA kan være en god samarbeidspartner for fylkeskommunene for å få gjennomført praksisbrev, og at dette kan være nødvendig for noen av ungdommene.

Uttalelse fra utdannings- og forskningskomiteen

Komiteens utkast til innstilling har vært forelagt utdannings- og forskningskomiteen til uttalelse, jf. vedtak i Stortinget 26. november 2020.

Utdannings- og forskningskomiteen uttaler følgende i brev av 9. mars 2021:

«Komiteen har ingen merknader.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av måloppnåelsen for midlene som brukes til områdesatsing, samt undersøke om midlene benyttes til ønskede formål.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en målretting av områdesatsingene mot utenforskap blant barn og unge ved å skaffe praktiske arbeidsoppgaver fra første dag, eller så snart som mulig, for elevene som dropper ut av skolen.

II

Stortinget ber regjeringen utvide områdesatsingene til å gjelde flere områder i landet hvor det er behov for innsats mot utenforskap blant unge.

III

Stortinget ber regjeringen innrette områdesatsingene mot utenforskap blant barn og unge slik at de også kan brukes til å styrke oppsøkende tjenester og forebyggende politiarbeid tett på de stedene som inngår i områdesatsingene.

IV

Stortinget ber regjeringen sikre at de praktiske jobbene som tilbys ungdom som har falt ut av opplæringsløpet, er fleksible og varierte og er innen flere sektorer. Ungdom som får tilbake motivasjon til videre skolegang, skal få muligheten til å komme raskt tilbake i skolen.

V

Stortinget ber regjeringen senke aldersgrensen for ordningen med tiltakspenger og muligheter for å få plass på tiltak til 16 år.

VI

Stortinget ber regjeringen sikre at elever som faller ut av skolen, men som kommer seg inn i stabile arbeidsforhold, kan få praksisbrev etter tre år.

VII

Stortinget ber regjeringen sørge for at lovvedtak nr. 93 fra juni 2016 om at alle fylker skal opprette ordningen med praksisbrev og bygge opp et reelt tilbud (jf. Prop. 72 L (2015–2016), Innst. 336 L (2015–2016)), blir gjennomført.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 23. mars 2021

Karin Andersen

leder

Jon Engen-Helgheim

ordfører

VEDLEGG

Kommunal- og moderniseringsministeren

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/6382-13

19. januar 2021

Dokument 8:62 S (2020-2021) Representantforslag fra stortingsrepresentantene fra Jan Bøhler, Marit Knutsdatter Strand, Åslaug Sem-Jacobsen, Trygve Slagsvold Vedum, Kjersti Toppe og Willfred Nordlund om nye områdesatsinger mot utenforskap blant barn og unge

Jeg viser til brev datert 27.11.2020, der det bes om kommunal- og moderniseringsministerens vurdering av nye områdesatsinger mot utenforskap blant barn og unge.

Forslagene omfatter ansvarsområder for flere departementer, og jeg har innhentet svar fra Barne- og familiedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Kunnskapsdepartementet, samt Oslo kommune.

Det er kommunene som har ansvaret for å gjennomføre tiltak som å skaffe praktiske arbeidsoppgaver for elevene som dropper ut av skolen, styrke de oppsøkende tjenester, og vurdere nivået på egne tjenester utfra egne prioriteringer og lokale behov.

Områdesatsingene er i dag et virkemiddel som skal supplere ordinær tjenesteproduksjon i en tidsavgrenset periode. Områdesatsingene er arenaer der stat og kommune kan utvikle og prøve tiltak og prosjekter. Erfaringene brukes til å forbedre praksis, og til å gi et bedre tilpasset tjenestetilbud.

Levekårsutsatte områder preges av dårlige bomiljø, trangboddhet, høy arbeidsledighet, barnefattigdom, stor innvandrerbefolkning, høy kriminalitet og andre utfordringer.

Levekårsutfordringene er sammensatte og komplekse, og krever samordnet innsats fra mange instanser samtidig i et område for å få gode resultater. I de statlige områdesatsingene inngås en langsiktig intensjonsavtale mellom stat og kommune. Her redegjøres det for hvilke utfordringer området har, og hvordan stat og kommune skal bidra i et samarbeid.

Partene avklarer i en programbeskrivelse langsiktige mål og strategier, organisering, finansiering, plan for evaluering, og hvilke roller departementene, direktoratene og kommunen skal ha. Eventuelle endringer i mål og strategier må gjøres i samarbeid mellom partene. Finansieringsbehovet vurderes fortløpende gjennom de årlige budsjettene. I årlige handlingsprogrammer konkretiseres og prioriteres tiltak og innsatser for de statlige områdesatsingene, vurdert utfra lokale behov og utfordringer.

En ensidig innretting på enkelttiltak fra regjeringens side, uten at dette gjøres i samråd med kommunen, vil være uheldig.

By- og levekårsutvalget har utredet levekårs- og integreringsutfordringer i områder i og rundt de store byene i Norge, og la fram sin rapport rett før jul. Utvalget foreslår strategier og tiltak for å sikre blant annet gode oppvekstvilkår og integrering. Utenforskap blant unge er ett av flere temaer som behandles i rapporten. Jeg skal se på disse forslagene, og vurdere om det er behov for å endre dagens praksis.

Forslag nr.1

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en målretting av områdesatsingene mot utenforskap blant barn og unge ved å skaffe praktiske arbeidsoppgaver fra første dag, eller så snart som mulig, for elevene som dropper ut av skolen.

Svar:

Det er fylkeskommunen som har ansvaret for den videregående opplæringen i fylket. Fylkeskommunen har også ansvaret for oppfølgingstjenesten. Målgruppen til oppfølgings-tjenesten er ungdom under 21 år som har rett til videregående opplæring, men som ikke er i arbeid eller opplæring. Målet med oppfølgingstjenesten er å hjelpe ungdom med å fullføre videregående opplæring. Oppfølgingstjenestens oppgave er å formidle tilbud til opplæring, arbeid eller andre kompetansefremmende tiltak, eventuelt en kombinasjon av disse.

Oppfølgingstjenesten samarbeider blant annet med NAV, slik at ungdommene som trenger det, enten kan få en praksisplass eller bli formidlet til ordinært arbeid. Oppfølgingstjenesten skal også sikre tverretattlig samarbeid og formidle, evt. samordne, tilbud fra ulike instanser. Oppfølgingstjenesten kan også jobbe forebyggende. Det er dermed oppfølgingstjenesten som har ansvaret for å etablere kontakt med ungdom som har avbrutt videregående opplæring og bidra til at ungdommene kommer i aktivitet. Fylkeskommunene har et stort lokalt handlingsrom, både når det gjelder å opprette tilbud, og hvordan arbeidet med ungdom i oppfølgingstjenestens målgruppe organiseres.

Kommunen har generelt et ansvar for å sikre at tilgangen på ulike typer arbeidspraksis for ungdom er tilpasset behovet.

Jeg vil samtidig peke på at det aller viktigste regjeringen gjør for disse ungdommene, er å gjøre videregående skole enda bedre, slik at færre avbryter opplæringen sin. Regjeringen skal derfor fremme en melding til Stortinget våren 2021 om videregående opplæring. Meldingen skal danne grunnlag for en fullføringsreform som vil gi ungdommer mulighet for mer tilpassede opplæringsløp.

Forslag nr.2

Stortinget ber regjeringen utvide områdesatsingene til å gjelde flere områder i landet hvor det er behov for innsats mot utenforskap blant unge.

Svar:

Kommunene har hovedansvaret for å bidra til at alle innbyggerne har gode levekår i alle deler av kommunen, og utvikle bærekraftige lokalsamfunn. I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging fremhever regjeringen at kommunene i sin planlegging skal motvirke og forebygge opphopning av levekårsutfordringer. Statens ansvar er først og fremst å sikre at kommunene har de rammebetingelsene og verktøyene de trenger for å løse sine oppgaver på en god måte.

Det er kun områder i noen av våre større byer som har så store og sammensatte utfordringer at det er behov for å bryte med denne etablerte arbeidsfordelingen, der kommunen trenger et ekstra tett samarbeid med staten for å finne gode løsninger. Kommuner som ønsker et statlig samarbeid om områdesatsinger, kontakter Kommunal- og moderniseringsdepartementet, som vurderer og avklarer om det er behov for en ekstraordinær statlig innsats utover det kommunen kan gjøre innenfor ordinære rammer og ordninger.

Regjeringen ønsker ikke å bestemme at flere områder og kommuner skal inngå samarbeidsavtaler om områdesatsinger med staten, men at en eventuell utvidelse av områdesatsingene må komme gjennom initiativ fra kommunene.

Forslag nr.3

Stortinget ber regjeringen innrette områdesatsingene mot utenforskap blant barn og unge slik at de også kan brukes til å styrke oppsøkende tjenester og forebyggende politi som jobber tett på de stedene som inngår i områdesatsingene.

Svar:

Pandemien har aktualisert behovet for oppsøkende tjenester for å nå dem som sliter, eller har ulike utfordringer. Helsedirektoratet er i gang med å pilotere oppsøkende og tverrfaglige FACT-ung-team for barn og unge med psykisk helse- og rusproblemer. Målet er å gi mer helhetlige, samordnede og oppsøkende tjenester for barn og unge i et tett samarbeid mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten. Sammen med ungdommen og/eller familien lager teamet en plan som skal inneholde hva målet med oppfølgingen er, hvordan samarbeidet

skal foregå, hvor ofte man skal sees, og hvem teamet skal samarbeide med. Det er foreløpig etablert fire piloter og fire forprosjekter der kommunale tjenester samarbeider med spesialisthelsetjenesten om utredning, behandling og oppfølging. Det er i statsbudsjettet for 2021 bevilget 5 mill. kroner til etablering av flere FACT-ung-team.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten har stor tillit i målgruppen. Tjenesten kan også drive oppsøkende virksomhet der dette er hensiktsmessig. Det er i statsbudsjettet for 2021 bevilget om lag 1,3 mrd. kroner til denne tjenesten. Stortinget vedtok i behandling av Prop.1 S (2019– 2020), jf. Innst.11 S (2019–2020) at 4 mill. kroner av tilskuddet til å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten ble omdisponert til eget tilskudd til helsefremmende og forebyggende tjenester i områdesatsinger utenfor Oslo. Det ble også vedtatt at 4,4 mill. kroner fra samme tilskuddsordning ble omdisponert til tilskudd til helsefremmende og forebyggende tjenester i områdesatsning i Oslo. I 2020 har tilskuddet til områdesatsinger utenfor Oslo i sin helhet vært øremerket Stavanger kommune, mens tilskuddet til områdesatsinger i Oslo har vært øremerket Oslo kommune. Bevilgningen videreføres i 2021.

Psykisk helsevern for barn og unge (BUP) tar årlig imot 50-60.000 barn og unge med psykisk helse- og rusproblemer. Mange av disse strever med depresjon og angst som ofte bidrar til ensomhet og isolasjon. Av og til kan ensomhet også være en medvirkende årsak til depresjon. BUPs arbeid retter seg primært mot den psykiske lidelsen, men dette arbeidet forutsetter samarbeid med mange aktører i barnets og ungdommens liv. Et overordnet mål for arbeidet er at barnet/ungdommen skal mestre dagliglivet, dvs. skole, barnehage, arbeid, samspill med andre mv. For de fleste er oppholdet i BUP kort, dvs. det dreier seg ofte om 10-20 konsultasjoner. Det betyr at BUP relativt sjelden følger et barn over lenger tid, men kan for mange med mer alvorlige problemer bidra til å snu en negativ utvikling.

Helsefremmende og sosialt bærekraftige nærmiljøer er viktig for inkludering og for å motvirke utenforskap. Verdens helseorganisasjon (WHO) framhever at byer som har et godt nettverk av grønn infrastruktur, fremmer aktiv transport, rekreasjon og sosial kontakt mellom mennesker. Over halvparten av befolkningen i tettsteder har trygg tilgang til rekreasjonsareal, men beboere i blokk har dårligst tilgang (SSB 2019). Covid-19-pandemien har understreket by-naturens betydning, og viser at grøntområder gjør byer mer robuste og er avgjørende for sårbare grupper i bykjernen og utsatte lokalområder. Det er i statsbudsjettet for 2021 bevilget 4,5 mill. kroner til bidrag på folkehelsefeltet til områdesatsinger i Oslo. Formålet med midlene er å styrke arbeid for mer helsefremmende og sosialt bærekraftige lokalmiljøer i utsatte områder.

I 2021 er politiets driftsbudsjett økt med 60 mill. kroner for å styrke politiets innsats i særlig utsatte områder, med vekt på forebygging av ungdomskriminalitet og rekruttering av unge til kriminelle gjengmiljøer, og intensivering av innsatsen mot kriminelle gjenger.

I tillegg videreføres politiets bidrag i områdesatsingen i Oslo i 2021 med 37 mill. kroner. Målet er å bidra til å opprettholde den styrkede forebyggende innsatsen fra politiet, gjennom at politiet er sterkere til stede i utsatte områder, gjennom tettere oppfølging av unge i

risikosonen, og et tettere samarbeid mellom politiet og de andre aktørene i det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Jeg har tillit til at politiet selv innretter den forebyggende innsatsen mot utenforskap blant unge i utsatte områder på best mulig måte.

Forslag nr.4

Stortinget ber regjeringen sikre at de praktiske jobbene som skaffes til unge, er fleksible og varierte innen flere sektorer og legges opp slik at unge som får økt motivasjon, raskt kan komme tilbake til skolen.

Svar:

Fullført videregående opplæring har langt på vei blitt en forutsetning for en stabil tilknytning til arbeidslivet, og regjeringens mål er derfor at 90 prosent skal fullføre videregående opplæring. For å få til dette, skal vi fornye videregående opplæring, og vi skal gjennomføre en reform i videregående opplæring.

Det er et mål at ungdom som avbryter opplæringen, kommer tilbake igjen og fullfører videregående opplæring. Det er mange årsaker til at ungdom avbryter videregående opplæring. Det kan f.eks. skyldes faglige utfordringer, psykiske vansker eller vanskelige hjemmeforhold. Å få praktisk erfaring fra arbeidslivet, kan for noen bidra til økt motivasjon for å komme tilbake til opplæringen, og for noen er det nødvendig at opplæringen foregår på andre opplæringsarenaer og er mer praktisk orientert enn i de ordinære tilbudene.

Kommunen og NAV har et særlig ansvar for å sikre at ungdom kommer ut i arbeidslivet.

Regjeringen er opptatt av at videregående opplæring gir alle en forutsetning for å mestre og utnytte sitt læringspotensial, og at videregående opplæring favner mangfoldet av dem som får tilbud om opplæring. Samtidig vil vi minne om at fylkeskommunene har et stort handlingsrom når det gjelder hvilke opplæringstilbud de mener er nødvendig for å kunne ivareta de ulike behovene som ungdom har.

Unge er en prioritert målgruppe både ved tildeling av arbeidsmarkedstiltak og gjennom forsterket oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Den forsterkede ungdomsinnsatsen som regjeringen iverksatte i regi av Arbeids- og velferdsetaten fra 2017, har vært et sentralt virkemiddel for å få flere unge i utdanning og arbeid. Den skal bidra til at unge under 30 år senest innen åtte uker tilbys en individuelt tilpasset arbeidsrettet oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Ungdomsinnsatsen videreføres og styrkes i 2021. Blant tiltakene er styrking av opplæringstiltak i NAV, og innføring av et nytt tilskudd til arbeidsgivere som tar inn unge arbeidssøkere på sommerjobb.

Nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge gir et ettårig tilskudd til tilbud om kultur- og fritidsaktiviteter, ferietilbud eller alternative mestringsarenaer. Tilskudd kan tildeles offentlige instanser, frivillige organisasjoner og private aktører. Målgruppen for ordningen er

barn og unge i lavinntektsfamilier. I 2021 er det satt av om lag 360 mill. kroner til tilskuddsordningen. Den største andelen av det totale tilskuddet går til ferie- og fritidsaktiviteter. Under tiltakstypen "alternative mestringsarenaer" kan aktører bl.a. søke om tilskudd for å kunne tilby ungdom i lavinntektsfamilier sommerjobber eller deltidsjobber. Eksempler på slike tiltak som mottok tilskudd i 2020 er JobbUng (Oslo kommune Velferdsetaten).

Forslag nr.5

Stortinget ber regjeringen senke aldersgrensa for ordningen med tiltakspenger og muligheter for å få plass på tiltak, til 16 år, slik aldersgrensa var inntil januar 2016.

Svar:

Unge er en utsatt gruppe i arbeidsmarkedet. Arbeidsmarkedet for unge er normalt preget av store svingninger som følger konjunktorene. I perioder med høy økonomisk vekst kommer flere unge i arbeid, gjerne på deltid i kombinasjon med utdanning. I perioder med svak etterspørsel etter arbeidskraft, blir unge gjerne mer berørt enn eldre aldersgrupper, med betydelig høyere arbeidsledighet blant unge sammenliknet med befolkningen for øvrig.

Nedre aldersgrense for å motta tiltakspenger ble hevet fra 16 til 18 år fra 1. januar 2016. Regelendringen ble gjort for å unngå at tiltak og tiltakspenger fra Arbeids- og velferdsetaten ble et insentiv til å avbryte ordinær videregående opplæring.

Regjeringen har innført en forsterket ungdomsinnsats, som blant annet skal sikre unge tett oppfølging fra NAV. NAV-kontorene er styrket med kompetanse og ressurser til tverrfaglige ungdomsteam og ungdomskontakter. Dette har ført til forsterket prioritering av unge ved NAV-kontorene, og økt vekt på tidlig kartlegging av den enkeltes muligheter og utfordringer. Målet er å motivere unge til raskt å komme over i arbeid, utdanning eller annen hensiktsmessig aktivitet. Innsatsen er rettet mot unge under 30 år som etter åtte uker står utenfor skole og arbeidsliv.

En evaluering som Fafo har gjennomført av implementeringen av den forsterkede ungdomsinnsatsen i Arbeids- og velferdsetaten, viser at unge prioriteres og gis rask oppfølging ved NAV-kontorene. Nesten alle (93 pst.) får et tilbud innen åtte uker. Ifølge rapporten har ungdomsinnsatsen hatt positiv effekt på sannsynligheten for at unge ledige går over i utdanningssystemet til formell utdanning. (Referanse: Fafo: (2020) "Tid for aktivering". Rapport 2020:19.)

For å forhindre at unge forblir varig utenfor arbeidslivet, og bidra til at de kommer raskere i jobb, har regjeringen lagt opp til å iverksette flere tiltak. Bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak og oppfølgingsressurser ved NAV-kontorene er foreslått styrket i budsjettforslaget for 2021. Satsingen gir rom for å styrke ungdomsinnsatsen i Arbeids- og velferdsetaten. Viktige virkemidler er opplæringstiltak, digitale oppfølgingstiltak, tilbud om sommerjobb og arbeidstrening i kombinasjon med mentor- og inkluderingsstilskudd til arbeidsgivere. Det er også igangsatt tiltak på Kunnskapsdepartementets og Barne- og familiedepartementets ansvarsområder for at flere unge skal kunne gjennomføre utdanning og delta i arbeidsrettet

aktivitet.

Det er ikke grunnlag for å senke aldersgrensen for ordningen med tiltakspenger nå. Regjeringen følger utviklingen i ungdomsledigheten nøye, og vil fortløpende vurdere å forsterke innsatsen ved behov.

Forslag nr. 6

Stortinget ber regjeringen utarbeide en ordning som sikrer at elever som faller ut av skolen, men kommer seg inn i praktiske jobber og stabile arbeidsforhold, kan få praksisbrev etter tre år.

Svar:

Praksisbrevet ligger på et nivå under fag- og svennebrevet. Ordningen er et toårig opplæringsløp på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene, der en stor del av opplæringen foregår i bedrift. Ordningen er særlig rettet mot dem som vil ha nytte av en mer praktisk og mindre skolebasert opplæring. Bedriften må være en godkjent lærebedrift innenfor et av de over 200 lærefagene. I tillegg til opplæringen i selve lærefaget, må ungdommene også ha opplæring i norsk, matematikk og samfunnsfag. Etter avsluttet opplæring får kandidaten et praksisbrev.

Det er derfor mulig, innenfor dagens ordning med praksisbrev, å tilby et praktisk opplæringsløp slik det etterspørres i forslaget.

Det er også adgang til å tilrettelegge for fleksible veier for dem som har mulighet til å gå mot fullt fag- eller svennebrev. Dette kan f.eks. gjøres ved at ungdommene tar all opplæring i bedrift. Det er en forutsetning at bedriften er en godkjent lærebedrift.

Forslag nr. 7

Stortinget ber regjeringen sørge for at lovvedtaket fra juni 2016 om at alle fylker skulle opprette ordningen med praksisbrev og bygge opp et reelt tilbud (jf. Prop.72 L (2015–2016), Innst.336 L (2015–2016)), blir gjennomført.

Fra 2016 fikk fylkeskommunene en lovpålagt plikt til å tilby praksisbrev. Plikten til å tilby praksisbrev er overordnet, og loven gir ikke nærmere føringer for innholdet i plikten. Det er den enkelte fylkeskommune som vurderer hvilke(t) utdanningsprogram og programområde(r) de skal tilby praksisbrev innenfor, og i hvilket omfang. Bedriftsdelen av praksisbrev-opplæringen kan ikke gis i skole. Det fremkommer av forarbeidene, Prop.72 L (2015–2016) og Innst.336 L (2015–2016) at det heller ikke er en individuell rett til inntak til praksisbrev-ordningen. Det betyr at fylkeskommunen ikke kan starte opp tilbudet dersom de ikke kan skaffe til veie læreplass for praksisbrevkandidater.

Jeg mener praksisbrev kan være et godt alternativ til et ordinært yrkesfaglig opplæringsløp for enkelte elever. Samtidig vil jeg understreke at praksisbrev er et tilpasset løp, og ikke et individuelt tilpasset opplæringsløp slik som lærekandidatorordningen. De to ordningene retter

seg mot ulike målgrupper, og fører fram til ulike sluttkompetanser. Det vil derfor være naturlig at etterspørsel og tilbud om de ulike opplæringsløpene vil variere mellom fylker, årskull og lærefag. For å sikre at praksisbrevet er etterspurt i arbeidslivet, skal disse vurderingene gjøres i samarbeid med arbeidslivets parter lokalt.

Fylkeskommunen skal tilpasse tilbudet innenfor videregående opplæring både til søkerens ønsker og arbeidslivets behov. Dette er vurderinger som må gjøres lokalt.

I NOU 2019: 23 foreslår opplæringslovutvalget blant annet å fjerne fylkeskommunens plikt til å tilby praksisbrevopplæring. Departementet arbeider med å vurdere forslagene i NOU-en i lys av høringsrunden, og planlegger å sende ut et helhetlig høringsnotat med regjeringens forslag til ny opplæringslov våren 2021.

Med hilsen

Nikolai Astrup

